

ОПІКА ТА ПІКЛУВАННЯ. ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА

Панчишин Юлія Іванівна

студентка юридичного відділення

Галицький коледж імені В'ячеслава Чорновола

Самойлова Ілона Анатоліївна

спеціаліст вищої категорії, викладач юридичного відділення

Галицький коледж імені В'ячеслава Чорновола

м. Тернопіль, Україна

Актуальність теми полягає у недостатньому законодавчому регулюванні сфери опіки і піклування. Даний інститут працює недостатньо ефективно, що зумовлює збільшення кількості випадків порушення прав осіб, над якими встановлюється опіка чи піклування, оскільки для того, аби здійснювати свої права чи обов'язки, захищати свої майнові та немайнові права, особа повинна володіти цивільною дієздатністю.

Опіка та піклування встановлюються з метою забезпечення особистих немайнових і майнових прав та інтересів малолітніх, неповнолітніх осіб, а також повнолітніх осіб, які за станом здоров'я не можуть самостійно здійснювати свої права і виконувати обов'язки [2]. Відносно неповнолітніх дітей, ціллю опіки і піклування є виховання неповнолітніх, котрі в результаті смерті батьків, позбавлення батьківських прав, хвороби батьків чи з інших причин залишилися без батьківського піклування, а також захист особистих немайнових і майнових інтересів цих дітей.

Метою даного дослідження є дослідження, аналіз та розгляд регулювання правовідносин опіки та піклування, підстави їх виникнення та припинення, а також корегування прав та обов'язків опікуна чи піклувальника. Мета роботи передбачає виконання таких завдань:

- розкрити теоретичні аспекти дослідження опіки та піклування;
- виконати розбір становища опіки та піклування в Україні
- оглянути засади встановлення та припинення опіки та піклування

Об'єктом даної теми виступає законодавство України, як механізм регулювання даного виду цивільних відносин.

Опікуни та піклувальники мають відповідні права та обов'язки, які поділяються на дві групи:

Особисті права і обов'язки найчастіше виникають у сфері встановлення опіки чи піклування над малолітніми, вони мають сімейний характер. В обов'язки опікуна входить створення необхідних умов для розвитку та навчання підопічного, забезпечення його доглядом та лікуванням. [1]

Майнові права та обов'язки регулюють сферу відносин, коли опікун вчиняє від імені підопічного та в його інтересах правочини, тобто представляє його у майновій сфері. Але в законодавстві допустимі випадки, коли підопічний має право вчиняти дрібні побутові правочини, які не є юридично важливими.

У випадку наявності у підопічного нерухомості чи іншого цінного майна, опікун повинен дбати про розумне використання та збереження даного майна, оскільки підопічний не має можливості самостійного володіння ним. Також опікун може з дозволу органу опіки та піклування самостійно управляти цим майном.

Виплати певних винагород за здійснення опікунства законом не передбачено, можливо це пов'язано з тим, що в більшості випадках особами, що здійснюють опікунство, є персонами у яких наявний родинний зв'язок із підопічними. Проте вони є підзвітними органам опіки і піклування. У даних випадках причиною виникнення опіки і піклування є правосуб'єктність у сімейних правовідносинах - це здатність (об'єктивна необхідність) особи бути учасником правовідносин з опіки та піклування і носієм прав та обов'язків, що впливають з них. [3].

Важливим аспектом виникнення відносин з опіки та піклування є юридичні факти, які не тільки визначають їх виникнення, але й визначаються основою для майбутнього їх розвитку.

Існують такі види юридичних фактів щодо виникнення відносин з опіки і піклування:

1. Юридичні дії. Діти, що перебувають під опікою, можуть бути усиновлені. А також можливе звільнення опікуна від виконання своїх обов'язків, тобто здійснення опіки, на їх прохання, якщо це зумовлене поважною причиною.

2. Юридичні події. Сюди належать випадки досягнення дитиною 14 чи 18 років, а також факт встановлення смерті опікуна.

3. Адміністративні акти. До прикладу рішення відповідного органу про припинення здійснення опіки над особою, що досягла 14 років та призначення піклувальника.

4. Рішення суду. Наприклад усиновлення дитини за рішенням суду, а за ним припинення опіки. [3].

Щодо органу опіки та піклування, він встановлює опіку над малолітньою особою та піклування над неповнолітньою особою, крім випадків, встановлених ч.1 та 2 ст. 60 ЦКУ, в яких:

1. Суд встановлює опіку над фізичною особою у разі визнання її недієздатною і призначає опікуна за поданням органу опіки та піклування.

2. Суд встановлює піклування над фізичною особою у разі обмеження її цивільної дієздатності і призначає піклувальника за поданням органу опіки та піклування. [2].

Висновок. Правовідносини відносно здійснення опіки та піклування щодо осіб, які не здатні усвідомлювати значення своїх дій та керувати ними (недієздатні), та осіб, які не здатні самостійно складати правочини, вчиняти дії лише за згодою піклувальника (обмежено дієздатні), регулюються відповідними органами та актами, але як показує практика, проаналізувавши цей вид правовідносин, дане регулювання є недостатньо ефективним щоб торкнутися усіх аспектів життя осіб, що підлягають під цей вид правових відносин. Я вважаю, це спричинено необхідністю ефективного втілення цих норм у практику, а не лише законодавче закріплення.

Список використаних джерел:

1. Кодекс про шлюб та сім'ю України, К.,1996.
2. Цивільний кодекс України Редакція від 28.10.2021, підстава - 1174-IX
3. Цивільне право України: Підручник: У 2-х кн. /О.В.Дзера, Д.В.Боброва, А.С.Довгерт та ін.; За ред. О.В.Дзери, Н.С.Кузнецової. Кн.1. К., Юрінком Інтер, 2002.
4. Практика судів України в цивільних справах. Бюлетень законодавства і юридичної практики, 1995, ч.1, № 1,2,3.